तत्रापरं (न्तिमं) ब्राह्मणगौरवेण (दर्शनेन)
स स्वीचकारेति विरोधभङ्गः ॥' इति ।

अथवा भट्टतीयापरभोगस्य प्रथमान्तत्वे—'महर्षिणाग्राहि (ऽमानि) विरोधशान्त्यै' इत्येवं चरमपादः पठनीयः ॥

प्रास्तावयं च प्राक् (भूमि. १८ पृ.) साहित्यस्य प्रबन्धा बन्धकाश्च क इति। तत्रावक्ष्यते पौराणिकी कोटिः। यत्र सूक्ष्मेक्षिकया निरीक्षणायामनेके वैज्ञानिका विषयाः पुरस्क्रियन्ते । इदानीं तु प्रस्तुतमुपक्षिप्यते यत्पुराणेष्वन्यतमाग्नेयमिति । इह विषयान्तरवत् साहित्यविषयोऽपि भामहादिग्रन्थेभ्यस्तत्पूर्वेभ्यो वा संक्रामितः, आहोस्विद् वेदार्थोपबृंहकेभ्य आग्नेयादिभ्य एव भामहादिग्रन्था व्यधायिषत । तत्राद्यकोटिर्विशीर्यते बृहत्कथारघुवंशादिपर्यालोचनेन तत्कर्तृकालेऽपि कविकर्मपद्धतेरवश्यंभावाद्, यत्प्रयातान्येतानि गुणाढ्यकालिदासादिसूक्तान्यस्माकमवलम्बनानीति । आलंकारिकेषु भामहवर्जं नान्यः कश्चन चिरंतनत्वेन संप्रति संभावनामारूढ इति बहवः । भामहग्रन्थस्तदुपज्ञमित्यपि न सिध्यति । यस्मात्तस्मादेव—

'रूपकादिरलंकारस्तस्यान्यैर्बहुधोदितः ।
न कान्तमपि निर्भूषं विभाति वनिताननम् ॥ १३ ॥
रूपकादिमलंकारं बाह्यमाचक्षते परे ।
सुपां तिङां च व्युत्पत्तिं वाचां वाञ्छन्त्यलंकृतिम् ॥ १४ ॥
तदेतदाहुः सौशब्द्यं नार्थव्युत्पत्तिरीदृशी ।
शब्दाभिधेयालंकारभेदमिष्टं द्वयं तु नः ॥ १५ ॥
(१ परिच्छे.)

इत्येतेन; तथा—

'इति निगदितास्तास्ता वाचामलंकृतयो मया
बहुविधकृतीर्दृष्ट्वाऽन्येषां स्वयं परितर्क्य च ।
प्रथितवचसः सन्तोऽभिज्ञाः प्रमाणमिहापरे
गुरुतरधियामस्वाराधं मनोऽकृतबुद्धिभिः ॥ १६ ॥'
(१५ परिच्छे.)

इत्येवमादिना च तदीयेन सूक्तेन प्राचां काव्यानुशासनानां ज्ञापनात्। नाट्यशास्त्रे हि—

'उपमा दीपकं चैव रूपकं यमकं तथा ।
काव्यस्यैते ह्यलंकाराश्चत्वारः परिकीर्तिताः ॥'
(१६ अ. ४१ श्लो.)

इत्येवमलंकारानुद्दिश्य लक्षयित्वा चाथ—

'गूढार्थमर्थान्तरमर्थहीनं
भिन्नार्थमेकार्थमभिप्लुतार्थम् ।

---

१ तथा च ब्राह्मणम्—"आदित्यो वा सर्वं ऋतवः—स यदोदेत्यथ वसन्तः, यदा संगवोऽथ ग्रीष्मः, यदा मध्यंदिनोऽथ वर्षाः, यदाऽपराह्णोऽथ शरत्, यदाऽस्तमेत्यथ हेमन्तशिशिरौ" इति । २ 'रूपकादीतिश्लोकत्रयं प्रकाशस्य षष्ठपरिच्छेदेप्युद्धृतम् ।